

« διπλοῦν ὁρῶσιν οἱ μαθόντες γράμματα. » Ἐπαθον δὲ παράδοξόν τι ἐν τῷ ἀναγινώσκειν τὸ μέρος τοῦτο τῆς ἐπιστολῆς σου· ἡσθάνθην δηλονότι ἐλαφρόν τινα καὶ λίαν εὐάρεστον γαργαλισμὸν περὶ τὴν δεξιάν μου μὴνιγγα, καὶ μὴ τὴν ἀλήθειαν τοῦτό ἐστιν ὃ δὴ κηλοῦσί τινες ποιητικὸν οἶστρον· διότι, ἅμα τῷ γαργαλισμῷ, ἡσθάνθην ἐν ἐμοὶ καὶ τὴν δύναμιν τοῦ διὰ στίχων διορθῶσαι τὸ κακῶς ὑπὸ τοῦ ἀρχαίου γνωμολόγου εἰρημένον. Τί παράδοξον πράγμα ὁ ποιητικὸς οἶστρος! Μάλιστα μὲ κατέλαβεν, εἰ καὶ ἐλαφρότατα, καὶ ἐν ἀκρεῖ ἐποίησα τὸ ἐξῆς, « πρότερον οὐδὲν πώποτε ποιήσας, » ὡς ἔλεγεν ὁ Κρίτων πρὸς τὸν Σωκράτην. Ἀλλὰ διστάζω νὰ σοὶ ἀνακρινώσω τῆς Μούσης μου τὸ προῖον, μὴ εἴπῃς καὶ περὶ ἐμοῦ ὅ,τι καὶ περὶ τοῦ ἀρχαίου γνωμοδότου, καὶ τότε θὰ γείνωσιν αἱ μασκαράδες δύο. Ἐλπισμόνησα γράφων ἐν ἀποκρέφ κάλλιστα δύναμαι νὰ ὀνομασθῶ μασκαράς, ἄνευ κινδύνου ν' ἀπολέσω οὐδὲ κερζίκην τῆς μεγάλης ποιητικῆς μου δόξης!!! Ἰδοὺ σοὶ λοιπὸν οἱ στίχοι μου

« *Διπλοῦν ὁρῶσιν*
 » *ὅμως τρυφῶσιν*
 » *οἱ πλουσιώτατοι*
 » *Διπλοῦν δ' ὁρῶσιν*
 » *ἀλλὰ πεινῶσιν*
 » *οἱ λογιώτατοι. »*

στίχοι ἴσως ἀνάλκτοι, διότι ἐποιήθησαν ἄνευ θείας ἀντιλήψεως, οὐδὲ μ' ἐνέπνευσε Μοῦσα οὐδεμία, οὔτε Ἑλικωνιάς, οὔτε Ἀρκαδίας τις τετραπόδαρος, διότι οὐδεμίαν ἐπακαλεσάμην. Περιέχουσιν ὅμως ἀλήθειαν ἀναντιρρήτην, καὶ διορθοῦσι τοῦ ἀρχαίου γνωμολόγου τὸ ἡμαρτημένον γνωμικὸν ἀπόφθεγμα. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι περὶ μόνων τῶν ἐν Ἑλλάδι λογιωτάτων ὁ λόγος, διότι τούτους εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ ὁ γράψας ἐκεῖνο, ὅστις φαίνεται ἀρχαιότερος τοῦ Πτωχοδρόμου, μὴ ἀνחנוῦς τοῦ ταλαιπώρου τούτου λογιωτάτου τὴν Ἰλιάδα.

- Ἀπὸ δὲ τάχα γέγονε γραμματικὸς τεχνίτης
- Ἐπιθυμῶ καὶ τὸ ψῶμιν καὶ κῆπαλον καὶ ψύχαν,
- Καὶ διὰ τὴν πῆναν τὴν πολλὴν καὶ τὴν στενοχωρίαν
- Ἰδρῖζω τὴν γραμματικὴν καὶ κλαίγω καὶ φωνάζω
- Ἀνάθεμα τῷ γράμματι! Χριστὲ καὶ ποῦ τὰ θέλει!
- Ἀνάθεμα καὶ τὴν καίρην κ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν,
- Ὅπου μὲ παρεδώκανε εἰς τὸ σχολιὸν ἐμένα,
- Τάχα νὰ μάθω γράμματα, τάχα νὰ ζῶ ἀπ' ἐκεῖνα « κλ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

ΚΟΡΙΤΣΑΣ (1).

ὑπὸ στρατιωτικὴν ἐποψίν θεωρουμένη ἡ Κοριτσά, εἶναι ἡ πύλη, εἴτε ἡ κλεις τῆς Ἠπείρου. Διό-

τι περικυκλουμένη κατὰ τὰ τρία πλευρὰ ὑπὸ τῶν ὁρέων τῆς Πίνδου, καὶ σχηματίζουσα τὴν μόνην διόδον, κατὰ τὴν μεσημβρινὴν ῥάχιν «Κιάρι» (ὁδὸς πρὸς τὰ Ἰωάννινα) 4 ὥρας μακρὰν, ἥτις θεωρεῖται ὡς ἄλλη Θερμοπύλαι, ἔχουσα ἐκατέρωθεν καὶ δύο στενωποὺς λίαν δυσβάτους, ἀνατολικῶς μὲν τὸ Κοζέλιον, δυτικῶς δὲ τὴν ῥάχιν «Γιάντσι», παρέχει εἰς τὸν ξένον, τὸν κάτοχον τῆς Κοριτσᾶς, τὴν εἰσοδὸν πρὸς τὴν Ἠπειρον.

Εἰς δὲ τὴν κοιλάδα πῆς Κοριτσᾶς δύναται νὰ εἰσέλθῃ τις ἀνατολικῶς διὰ τοῦ στενοῦ τῆς Δεβόλης «Τσαγκῶν» (ὁδὸς Καστορίας, Σιατίστης, Βογατζικοῦ κλ.), ἀνατολικοβαρβίως διὰ τῆς ῥάχως «Πρεκθῆς», τὸ πάλαι Σελασφόρου (ὁδὸς Βιτωλίων), ἀρκατικῶς δὲ διὰ τοῦ στενοῦ τοῦ ποτὲ Ἀγίου Γεωργίου, καὶ τῆς Μαλέκης (ὁδὸς Ἀχρίδος, ἄνω Ἀλβανίας). Εἰς τὴν Ἠπειρον δύναται νὰ εἰσέλθῃ τις, πλὴν τῆς Κοριτσᾶς, καὶ διὰ τῆς παραλίου πεδιάδος τοῦ Βεραιίου, ἀλλὰ τῆς Κοριτσᾶς ἡ θέσις, καθὼς κεντρικὴ, εἶναι πλέον ἀξιόλογος. Δυτικῶς ἀπέχει τοῦ Αὐλώνος 28 ὥρας, μεσημβρινῶς τοῦ Ἰονίου πελάγους «τῆς Σαγιάδος», 36, καὶ ἀνατολικῶς τῆς Θεσσαλονίκης, 46 ὥρας.

Ἡ κορυφὴ τῆς Πίνδου, ὁ Γράμμος, ἀπέχει ὥρας 7, ὥστε τὸ λεκανοπέδιον τοῦτο, ἐν ᾧ κεῖται ἡ πόλις, εἶναι τὸ ὑψηλότατον ὅλων τῶν τῆς Ἠπείρου καὶ Μακεδονίας. Διότι τὰ ἀπὸ τὸν Γράμμον παγάζοντα ὕδατα, σχηματίζουν ἀνατολικῶς τὸν Ἀλιάκμονα ποταμὸν, καὶ δυτικῶς τὸν ποταμὸν τῆς Κονίτσας, τοῦ Βιθικουκίου, τῆς Κοριτσᾶς τὸ Δουναβέσιον, καὶ τῆς Δεβόλης, χυνομένους εἰς τὸν Ἀδριατικὸν κόλπον. Ἀνχωρῶν τις ἐκ Κοριτσᾶς, δύναται διὰ τῆς κορυφαίας γραμμῆς τῆς Πίνδου, νὰ φθάσῃ μέχρι τῆς Ἑλλάδος, χωρὶς νὰ παρεκκλίνῃ ποσῶς· διὸ καὶ ὅρος τοῦτο ἐπιτοπίως λέγεται «Μωράβι».

Ὅτι ἡ ὀθωμανικὴ Κυβέρνησις ἐξελέξατο πάντοτε ὡς τὸ καταλληλότατον κεντρικὸν ὀρμητήριον τῶν στρατευμάτων τῆς, πρὸς καταστολὴν τῶν κατὰ καιροῦς ἀναφρανέντων στασιαστῶν ἐν Ἠπείρῳ, ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ἐξῆς:

Ἐπὶ τοῦ πολέμου τῆς Πύλης μετὰ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ Τεπελένης, διὰ τῆς Κοριτσᾶς εἰσήγαγε τὸν ὀθωμανικὸν στρατὸν ὁ Ἰσμαήλ Πασσᾶς Παλλιάσσας. (Ἡ Παλλιάσσας ἀπέχει 2 ὥρας τῆς Κοριτσᾶς. Ἄλλη εἶναι ἡ τῆς Χιμάρας.) Ὅτε τὸ 1833, ἔτος ἐπολέμου· ὁ Σουλτάνος τὸν ἄλλον ἀντάρτην τῆς Ἠπείρου Σουλχτάρ Πόνταν, κατὰ τὸ ὀχυρώτατον ὅρος τῆς Μελεσίνης, ὁ στρατηγὸς Μαχμούτ Πασσᾶς εἰς Κοριτσάν ἔθετε τὸ στρατόπεδόν του, καθὼς καὶ ὁ Σαδραζάμης ἄλλοτε, ὁ Ἐσκιτ Πασσᾶς τὸ 1845, καὶ τελευταῖον ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Γκλιώνη Λέκκ τὸ 1847, ὁ Δαρβόχωρ Πασσᾶς.

Πλὴν τῶν ἄνω περιστάσεων, αἵτινες καταδεικνύουσιν ὅτι ἡ Κοριτσά πολεμικῶς πλεονεκτεῖ τῶν πέριξ μερῶν, εἶναι δὲ καὶ μέρος ἀναπόσπαστον τῆς Ἠπείρου, καὶ ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ, οὐχ ἥττον καὶ οἱ κάτοικοι, ὥς ἐκ τῆς γεωγραφικῆς θέσεως, εἶναι φύσει πολεμικοὶ, εὐφυεῖς καὶ δραστήριοι, συνειθισμένοι εἰς τὴν σκληραγωγίαν. Ὁ πληθυσμὸς τῆς πόλεως καὶ τῶν πέριξ ἀναβαίνει μέχρι τῶν 35, 000 ψυχῶν, ἐξίσου χριστιανῶν καὶ Τούρκων, ἐξ ὧν οἱ τελευταῖοι εἶναι πάνπτωχοι.

Εἰς τῶν συνδρομητῶν.

ΠΟΙΗΣΙΣ

Ἄν ἔμειναν τὰ κάλλη της,
Ἡ δρόσος ὅμως λείπει,
Ὡς τὴν ἐσπέραν ἔαρος
Τὰ περιβάλλει λύπη
Περιπαθῆς καὶ μαγική.
Ὡ μᾶλλον μαραινόμενα
Εὐωδιάζουν τ' ἄρθη.
Τὸ βλέμμ' ἄν ἔμαράνθη.
Πλὴν φῶς οὐράνιον ἐκεῖ.

2

Τὴν εἶδες πρὶν τὸν κάλυκα
Κενώσῃ τῆς πικρίας;
Χροιάν ὡς γὰρ τῇ εἶδῃ
Καὶ αὔρας κ' εὐωδίας
Ἡ ροδοπόρφυρος ἦ ὥς.
Ἐβάδιζε; τοῦ ἔρωτος,
Μ' ὑπόπτερον τὸν πόδα,
Στεμμένην μὲ τὰ ρόδα,
Ὡς γὰρ τὴν ἔφερ' ὁ Θεός.

3

Πλὴν τῆς χαρᾶς τ' ἀμέριμνον
Εἶναι τοῦ κόσμου τούτου,
Εἴν' ἡδονὴν πτερόεσσα
Σπαταλωμένου πλούτου
Εἰς τοὺς λειμῶνας τῆς ζωῆς.
Τῆς λύπης δὲ τὰ δώματα
Εἴν' ἄνω ἐκτισμένα
Ἐκεῖ, τὰ πάθη ξένα.
Ὁ κόσμος; πόθων ἐνδεής.

4

Τὴν βλέπεις ὀλοστέραχτος;
Ἄλλοιᾳ χάρις τώρα.
Κοσμοῦν τὰ θεῖα κάλλη της
Τοῦ παραδείσου δῶρα.
Σιγᾷ, λαλεῖ ἢ μειδιᾷ;

Τὰ χεῖρα μὲ τὰ δάκρυα
Νομίζεις ὅτι φαίνει
Καὶ θέλγει καὶ πικραίνει
Ἡ γλυκερά της λαλιά.

5

Ἐμπνέει τι θεσπέσιον
Καὶ τήκει τὴν καρδίαν,
Ὅποταν περιβάλλεται
Τῆς λύπης τὸν μαρτύρον
Ἡ ὠραίου κ' ἀρετή...
Ἐπὶ τῆς γῆς ἐξόριστος,
Φοβεῖσθαι μήπως φύγῃ...
Λυπεῖ καὶ καταλύγει.
Δὲν τὸ γνωρίζει πλὴν αὐτῇ.

6

Ἐφ' ὑψηλὴν κυπάρισσον
Νὰ κάθηται τὴν εἶδα,
Ὅ τῶν μνημάτων σύντροφος
Πρὸς τ' ἄνω τὴν ἐλπίδα
Ὡς ἀνατείλων ἀγρυπνῶν,
Καὶ τὴν ψυχὴν ἡ λύπη της
Πρὸς τ' ἄνω ἀφαρπάζει...
Σιγᾷ κ' ἀταβιδάζει
Τὸ πένθος της πρὸς οὐρανόν.

7

Στὰ χεῖλῃ τὸ παράπονο...
Κ' ἄν δὲν λαλοῦν τὰ καίει...
Σ' τοὺς ὀφθαλμοὺς τὸ δάκρυον...
Θρηνοῦσι κ' ἄν δὲν ῥέει...
Εἰς τὸν πνιγμένον τῆς κλαυθμῶν
Ζητεῖ τὰς ἀληθινὰς της
Ν' κρύψ' ἐπιτηδεῖας
Πλὴν σ' ἀποσπ' ἀκουσίως
Τὸ δάκρυ καὶ τὸν στεναγμόν.

8

Μ' ἐσθῆτα ἀτημέλητον,
Μὲ κόμην λελυμένην,
Ἐντὸς ἀνθρώπου ἐξαλλοῦ
Τὴν εἶδα καθημένην.
Τί τὴν ψυχὴν της συγκινεῖ;
Ὡς ἄγγελος ἀόρατος
Μ' αὐτὴν γὰρ συνωμύλει
Κ' ἀκτις γὰρ τὴν ἐφίλει
Τοῦ παραδείσου φαιερῇ.

9

Μὴν εἶναι δημιούργημα
Ἐμπλήκτου φαντασίας;
Μὴν εἶναι γλυκὺ ὄραμα
Ἐρωφίλοῦς καρδίας;
Ὅποιον κάλλος ἀγλαόν,